

Tekster: 1 Mos 50,15-21, Fil 1,6-11, Matt 18,21-35

15 Op al den ting

300 Kom, sandheds Ånd!

696 Kærlighed er lysets kilde

695 Nåden hun er af kongeblood

438 Hellig, hellig, hellig

477 Som korn

375 Alt står i (mel. Laub)

En nær ven har fortalt mig denne historie om sin farmor:

Det var så fattigt omkring hende, og i 30'erne var det hele ved at vælte. Tre små børn og én på vej og et husmandssted med gæld op til skorstenen, dårlige priser på de afgrøder, som den karrige jord ikke var særlig gavmild med, og en ægtemand, der var udygtig til langbruget og ikke speciel praktisk anlagt. De skyldte alle vegne, i Brugs og hos købmanden og i foderstoffer og hvordan skulle det gå alt sammen? Farmoderen var from og håbede på Gud, men også det håb hang i en uendelig tynd tråd.

Og så var der den velkonsoliderede nabo, der syntes, at netop deres husmandssted var et godt sted for hans søn at begynde. Eftersom han sad i bestyrelsen både i Brugs og foderstof og nok også i sparekassen, havde han fået et glimrende indblik i min vens bedsteforældres fortvivlede økonomi. Og med denne indsigt i baghovedet, syntes denne nabo at mene, at deres til grænsen belånte husmandssted allerede var hans.

Således så min vens farmor ham en dag gå rundt på deres ejendom som om den var hans egen, han så ind i stalden, besigtigede landbrugsredskaberne i laden, undersøgte muren og vinduerne og taget i stuehuset. Og gebærdede sig i det hele taget fuldstændig skamløs og respektløst.

Farmoderen stod og så hans spankuleren og undersøgen fra køkkenvinduet. Og til sidst blev det hende for meget. Hun gik ud på gårdspladsen og stillede sig i en for hende ikke særlig vant position, med let spredte ben og hænderne i siden og så bad hun ham gå. Det var vidste første og sidste gang i hendes liv, at hun bad nogen gå bort fra sit hus.

Naboen tog sig ikke af hendes bestemte anvisning. I stedet gik han helt hen til hende og sagde med lav stemme, at nu havde han sørget for, at der blev lukket for deres kredit både i Brugsen og i foderstoffene, så nu måtte de da gå fallit, og han regnede så godt som deres ejendom for sin egen.

Af én eller anden grund gik de aldrig helt fallit, og blev boende. Men om naboens helt utilstedelige opførsel sagde farmoderen, at der gik en måned, før end hun kunne tilgiv ham. Og dog...

For hendes søn fortalte siden, at når de havde et ærinde på nabogården, så sendte hun altid børnene, hun kom aldrig selv. Aldrig.

Så selv om hendes vilje var at tilgive, og skønt hun fra kirken og fra sine opbyggelige samtaler med Vorherre vidste, at hun burde tilgive og havde det som sin hensigt og sit faste fortsæt, så kunne hun ikke af hjertet.

Og sådan må det vel være. Der er ting, der rammer os så hårdt og så dybt, at vi ikke bare kan slå en streg over dem. De bliver ved at sidde og murre i os. Og de har magt over os, så vi netop ikke kan gå ind på nabogården, fordi bonden der har tilføjet os så dyb og ødelæggende en krænkelse, at vi simpelthen ikke kan glemme det.

Og så er det jo hårdt at høre de kompromisløse slutord i lignelsen om at vor himmelske far nådesløst vil holde os fast på vor skyld over for ham, hvis ikke vi tilgiver vort medmenneske af hjertet.

Jeg tror man skal passe på ikke at fokusere for meget på kongen i lignelsen, vi lige har hørt. For gør man det, roder man sig straks ud i alle mulige udsigtsløse overvejelser hvordan Gud er og hvordan man bedst kan placere sig selv i det mest fordelagtige forhold til Gud.

Men jeg tror, at det lignelsen handler om er noget helt andet. Den handler om den måde vi lever vort sammen på som mennesker. Og det er ikke ligegyldigt, hvordan vi lever med hinanden. Det er langt fra ligegyldigt. Vi har som mennesker muligheden for at slide livet i stykker mellem hinanden og vi har muligheden for at lade livet vokse sig stort og frodigt mellem hinanden.

Filosoffen og præsten K.E. Løgstrup indførte et begreb i dansk religiøst sprog, som han kaldte "suveræne livsytringer". Suveræne livsytringer er nogle måder livet mellem mennesker udfolder sig på, som så at sige får livet til at blomstre op og folde sig ud i al sin storhed. Det er sådan noget som tillid, godhed, kærlighed, agtelse, tilgivelse. Og det er jo virkelig mærkeligt, for det er ikke bare noget teoretisk og fortænkt noget, men det er noget man virkelig kan mærke både i sin sjæl og i sin krop. Når man møder et menneske, der viser en agtelse dvs når man mærker, at et andet menneske regner en for noget, så er det som man vokser, man retter ryggen, og så får lungerne mere plads, man ånder friere, føler sig lettere til mode.

Og når man har gjort noget galt mod et andet menneske, kan man være frygteligt tynget af det. Ja, det kan være sådan, at maven snører sig sammen og man bliver tør i munden bare ved tanken om at skulle møde den, man har forulempet. Og så kan det være en helt utrolig befrielse, når den fornærmede viser sig slet ikke at være fornærmet længere, men siger: skal vi ikke slå en streg over det, og straks efter begynder at snakke med en om noget helt andet.

Denne sjælelige lettelse og befrielse ligner den mere kontante befrielse, manden i lignelsen oplevede, da han af kongen i fortællingen fik eftergivet sin enorme gæld. Han kunne have brugt resten af sit liv på at arbejde bare en lille del af gælden af, og nu er han med et slag helt fri for at tænke på det længere: livet ligger åbent for ham. Han kan ånde frit. Men han ødelægger selv det hele igen, da han lidt efter griber manden der skylder *ham* penge i

struben og kræver omgående tilbagebetaling. For lige som tilgivelse skaber frihed og mulighed for liv og glæde, sådan fastlåser mangel på tilgivelse de implicerede i gensidig frygt, mistro, nid og nag. Det har K.E. Løgstrup også fundet et ord for. Han kalder fænomener som ubarmhjertighed, mistro, hævn-gerrighed, had for kredsede livsytringer. Dvs følelsesmæssige stemninger hvor man lukker sig om sig selv og skubber omverdenen fra sig. Og straks det sker, begynder livet at gå i stykker. For livet er skabt til at leves i fællesskab, og kun de stemninger der lukker op for omverdenen kan give livet gode kår.

Så melder spørgsmålet sig: Skulle min vens farmor have tilgivet den nabo, der ydmygede hende så nådesløst og groft? Det kunne hun jo tydeligvis ikke gøre. Men skulle hun? Det er ikke et spørgsmål om moral, om hvad der er ret og pænt og ordentligt. Spørgsmålet drejer sig om noget andet og min vens fortælling viser, hvad det er: farmoderen kunne siden ikke gå ind på nabogården. Der er noget, der er slået i stykker for hende. Det der er sket binder hende og hæmmer hende. Der er noget, der er ødelagt for hende. Vi er så vant til at tale om skyld og tilgivelse som en envejs handling: den der tilgiver gør den tilgivne fri af det han eller hun har gjort. Men tilgivelsen går også den anden vej, ind i en selv: tilgivelsen fjerner den vrede og den bitterhed, der sidder i en og hæmmer og ødelægger en. Jeg tror, det er det, der er meningen med de hårde slutord i lignelsen: tilgivelsen er ikke en pligt, et moralsk krav. Tilgivelsen er en nødvendighed, for at livet ikke skal ødelægges både for andre og for en selv.

Det er altså ikke sådan at tilgivelse og mangel på tilgivelse er ligestillede muligheder. Tilgivelse åbner for livet og mangel på tilgivelse lukker for livet. Vi tror som kristne mennesker, at Gud er livets Gud. At Gud vil livet og kæmper for livet. Så i lyset af vor kristne tro må vi også sige: tilgivelse er hvad Gud vil. Mangel på tilgivelse er hvad Gud ikke vil.

Vi lever på jorden i verden, hvor der sker onde og ødelæggende ting. Og af evangeliet ser vi, at det ondes og ødelæggendes fremmarch kun kan standses og afvæbnes ved at kærligheden mellem mennesker nøder dem til at tilgive hinanden, så de krænkelser der er sket kan lægges til side og man kan gå videre sammen. Somme tider sker det. Somme tider sker det ikke. Men vi tror, at der foran os ligger en fremtid, hvor det ikke er os og vore større eller mindre evner for tilgivelse, der er afgørende, men hvor Gud i sin kærlighed træder ind og gør det ødelagte helt, giver de sårede hjerter fred. Og hvor Guds fremtid åbner sig for os, og vi mødes af hans overstrømmende kærlighed mod os, der må vi også kunne lægge vor vrede og sårethed til side. For i Guds rige findes ondt ikke. Heller ikke det onde, der sidder som afmægtig vrede i de sårede og knuste hjerter.

Amen.